PRASARNMITR ART EDUCATION EXHIBITION '31

29 JAN - 14 FEB '88 AT: CENTRAL PLAZA LARDPRAO

Rama IX Art Museum Foundation

Rama IX Art Museum Foundation

นิทรรศการ ศิลปศึกษา ประสานมิตร'31

ณ. ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซา ลาดพร้าว

29 ม.ค. - 14 ก.พ. 2531

มูลนิธิ
หอศิลปะแห่งรัชกาลที่ ๙
RAMA IX ART MUSEUM FOUNDATION

Rama IX Art Museum Foundation

แนะนำ

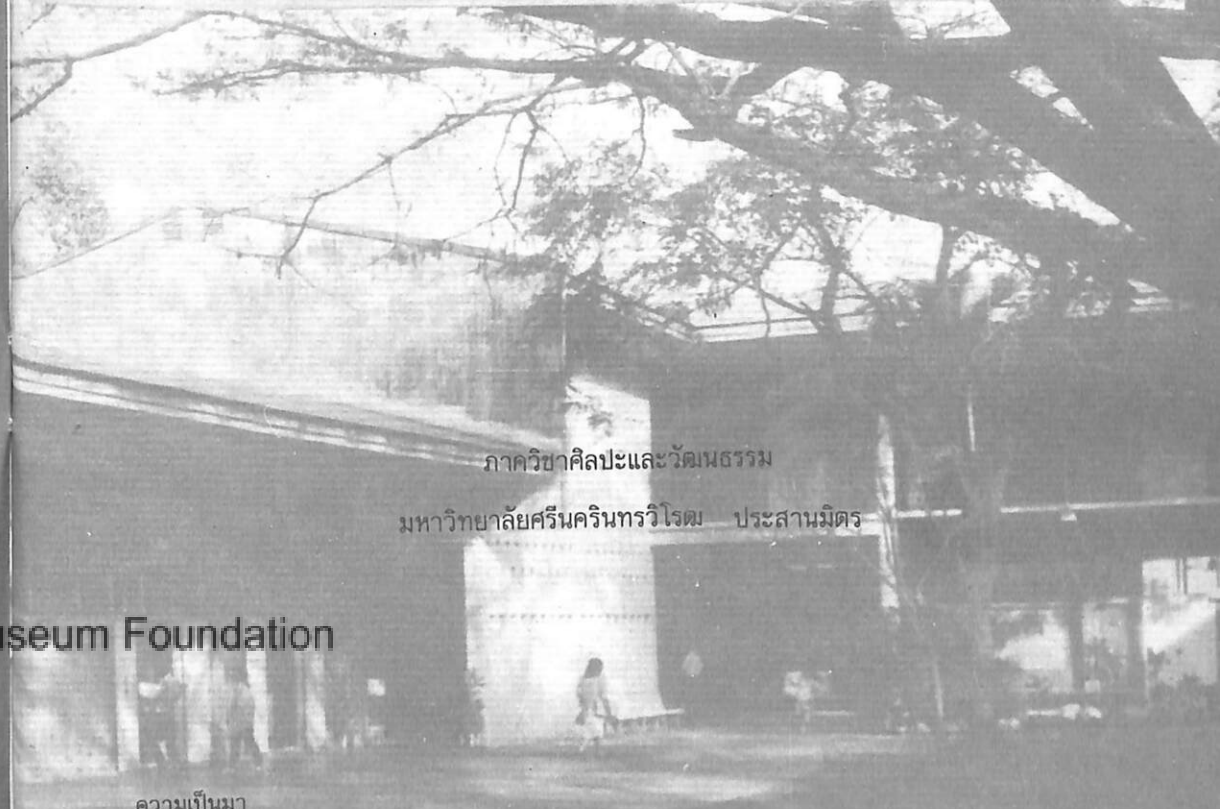

ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ความเป็นมา

2511 - ภาควิชาศิลปศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร เปิดรับนิสิตศิลปศึกษา การศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.)

2512 - เปิดรับนิสิตภาคสมทบศิลปศึกษา การศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.)

2519 - ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เปิดรับนิสิตทัศนศิลป์ ศิลปศาสตร์บัณฑิต (ศศ.บ.)

2528 - เปิดรับนิสิตศิลปศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

การศึกษาบัณฑิต

ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม ผลิตบัณฑิตศิลปศึกษา โดยเน้นคุณภาพทางด้านวิชาชีพศิลปศึกษา ที่มีความพร้อมทั้งด้านวิชาการและทักษะสอดคล้องกับสังคมจริยธรรมที่ก้าวหน้า

Rama IX Art Museum Foundation

ศิลปศาสตร์บัณฑิต

ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม ผลิตบัณฑิตทัศนศิลป์ ทางด้านออกแบบกราฟิค มุ่งเน้นคุณภาพของนักออกแบบ ที่มีความพร้อมทางด้านทักษะและผู้นำทางด้านการสร้างสรรค์สำหรับวงการธุรกิจโฆษณา ในระบบการผลิตแบบอุตสาหกรรมสมัยใหม่

การศึกษามหาบัณฑิต

ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม ผลิตมหาบัณฑิตศิลปศึกษา โดยเน้นการเป็นผู้นำทางวิชาการ การค้นคว้าวิจัย และการบริหารทางด้านการศึกษาศิลปะ

โครงการในอนาคต

ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรมได้เสนอโครงการ "คณะศิลปกรรมศาสตร์" ต่อทางมหาวิทยาลัย โดยมีโครงสร้างแยกออกเป็น 6 ภาควิชา คือ ภาควิชาทัศนศิลป์ศึกษา (Visual Art Ed.) ภาควิชาทัศนศิลป์ (Visual Art) ภาควิชาออกแบบทัศนศิลป์ (Visual Design) ภาควิชาดุริยางคศาสตร์สากล (Music) ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย (Thai Music) ภาควิชาศิลปะการแสดง (Performance Art)

ที่มาของผู้เรียนศิลปศึกษา

เสียงดนตรี และบทเพลง
บอกได้ถึงจิตใจผู้บรรเลง และขับร้อง
แม้มิได้เห็นหน้า และมิได้ยินคำอื่น
ก็อาจรู้จักธาตุแท้ได้

บันไดไม้

(ของขวัญ บันไดไม้ วิคเตอร์เพาเวอร์พอยท์ 95.)

เมื่อคุณฟังเพลง คุณก็คงจะรู้จักผู้แต่งเพลงบ้างจากเนื้อเพลงและท่วงทำนอง เมื่อคุณอ่านหนังสือ คุณก็คงรู้จักผู้เขียนจากลำนวนที่เขาสร้างสรรค์ขึ้น และเช่นกัน เมื่อคุณดูภาพศิลปะคุณก็คงเข้าใจบุคคลผู้สร้างสรรค์จากงานศิลปะนั้น ๆ และเมื่อคุณดูงานของเราคุณคงแปลกใจ ก็เพราะว่าลักษณะงานที่แสดงมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดทั้งในด้าน เนื้อหา วิธีการ และเทคนิค เพราะฉะนั้นเพื่อความเข้าใจเราจึงต้องบอกว่า เราเป็นนิสิตจาก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขต ประสานมิตร อันประกอบขึ้นด้วยกลุ่มบุคคลต่าง ๆ กันดังนี้

- ผู้เรียนที่ผ่านการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย
- ผู้เรียนที่จบหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งจะเข้ามาศึกษาในปี 3 และเรียนรวมกับนิสิตที่ผ่านการคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย
- ผู้เรียนที่จบหลักสูตร ป.กศ.สูงซึ่งบางคนจะผ่านการทำงานในด้านวิชาชีพครูมาบ้างแล้ว
- ผู้เรียนที่มาศึกษาต่อในระดับปริญญาโท

ในกรณีของผู้เรียนที่ผ่านการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย จะมีการสอบแยกวิชาเอกกันในเทอมปลายของการศึกษาในปีที่ 1 ผู้เรียนในกลุ่มนี้จะมีความรู้ทางศิลปะบ้าง แต่ยังไม่ลึกซึ้ง สามารถรับความรู้ทางศิลปะได้อย่างเต็มที่ จึงมีลักษณะงานที่เป็นศิลปศึกษาอย่างชัดเจน

ขณะที่ผู้เรียนที่จบหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และป.กศ.สูงมีความรู้ทางศิลปะที่ลึกซึ้งกว่า เนื่องจากได้ผ่านการศึกษาทางศิลปะจากสถาบันเดิมซึ่งได้ปลูกฝังทัศนคติทางความคิดและการเรียนศิลปะตามแบบของสถาบันนั้น ๆ

เมื่อบุคคลเหล่านี้ได้เข้ามาศึกษาอยู่ ณ สถาบันการศึกษาแห่งนี้ ในระยะแรกนั้นได้มีการโต้แย้งทั้งความคิด ความเชื่อ และวิธีการเรียนการสอนบ้าง แต่เมื่อได้ศึกษากันสักระยะหนึ่งแล้ว ความรู้เก่าและความรู้ใหม่ได้หล่อหลอมเข้าด้วยกัน เป็นผลสะท้อนให้งานที่ผลิตออกมาเป็นศิลปศึกษาอีกลักษณะหนึ่ง

ในกรณีของปริญญาโทนั้น ลักษณะงานจะแตกต่างจากปริญญาตรีอย่างเห็นได้ชัด เพราะลักษณะธรรมชาติวิชาที่ต่างกัน เนื่องด้วยในระดับปริญญาโทเป็นการศึกษาอย่างเจาะลึก ขณะที่การศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นการศึกษาอย่างกว้าง ๆ เพื่อเตรียมเป็น ครูศิลปศึกษาในอนาคต

จริงอยู่ว่าการศึกษาบัณฑิตในสถาบันการศึกษาแห่งนี้ มีความหลากหลายในเชิงศิลปะ นั่นก็เพราะความแตกต่างระหว่างบุคคล

ก้าวตามรอยเท้าผู้อื่นย่อมนับรอยได้
แต่ก้าวเดินด้วยตนเองย่อมไม่สิ้นสุด
ลอกเลียนความคิดย่อมทำได้จำกัด
สรรค์สร้างด้วยสมองแห่งตนนั้นไม่มีขอบเขต

บันไดไม้

(ของขวัญ บันไดไม้ วิคเตอร์เพาเวอร์พอยท์ 95.)

Rama IX Art Museum Foundation

แต่ที่เราสามารถอยู่ในจุดเดียวกันได้ ก็เพราะเรามีจุดหมายปลายทางเดียวกัน คือ เราต้องการที่จะเผยแพร่ศิลปะสู่สายตาของสาธารณชน และไม่ว่าผลสะท้อนในการทำงานของเราจะเป็นในแง่ไหนก็ตาม เราก็มีความเชื่อมั่นว่า การศึกษาศิลปะเป็นการศึกษาที่กว้างขวาง กว้างไกล ไร้ขอบเขต และไม่มีจุดจบอันตายตัว หรือแน่นอน เพราะการศึกษาคือการพัฒนาขึ้น

เพราะรัก เพราะห่วงชาวศิลปะทุกท่าน
สุราพันขวดร้อยถัง มากมายเท่าใดก็ตาม
ไม่มีพิษต่อสิ่งใด
แต่เมื่อเริ่มดื่มเพียงแก้วแรก
หายนะก็จะยังเกิดขึ้นในวันหนึ่ง

บันไดไม้

(ของขวัญ บันไดไม้ วิคเตอร์เพาเวอร์พอยท์ 27.)

ศึกษาศิลปะและศิลปศึกษา

คำว่า ศึกษาศิลปะ เป็นคำใช้เรียกกระบวนการจัดการเรียนการสอนทางด้านศิลปะ ให้แก่นักศึกษาหรือผู้สนใจ ที่ได้เลือกเรียนวิชาศิลปะ ซึ่งได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม การออกแบบ การพิมพ์ ฯลฯ โดยคาดหวังว่า เมื่อศึกษาศิลปะจบแล้ว จะได้ประกอบอาชีพตามที่เรียนมา และอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ กระบวนการจัดการเรียนการสอนทางด้านศิลปะโดยตรงนี้ จะจัดให้เมื่อนักศึกษาบรรลุนิติภาวะ หรือขณะที่ศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา โดยมีความเชื่อว่า :

1. ผู้เรียนบางคนที่มีความถนัดตามธรรมชาติ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นตัวของตัวเอง ถ้าได้รับการฝึกฝนปฏิบัติในวิชาชีพที่ตนสนใจ เขาก็จะทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังใจ ศึกษาศิลปะจนเกิดทักษะ เป็นความเคยชินทางการคิดที่ถูกต้อง และความเคยชินในการทำงานที่เหมาะสม จนสามารถประกอบอาชีพได้ สืบทอดวิชาชีพแขนงนั้นให้ก้าวหน้า และสร้างสรรค์วิชาชีพใหม่สำหรับตนเองและสังคมได้

2. ถ้าให้ผู้ที่ได้เลือกแล้ว ได้ศึกษาเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับสภาพวัฒนธรรมด้านรูปแบบศิลปกรรม และให้ตระหนักในความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงด้านรูปแบบตามสภาพสังคม ก็เป็นที่คาดหวังว่า รูปแบบศิลปกรรมจะได้รับการสืบทอด และได้รับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปเสมอ

3. ถ้าให้ผู้ศึกษาศิลปะได้เห็นความสำคัญของผลงานสำเร็จเป็นอันดับแรก และความสำคัญของเทคนิคกระบวนการ ตามลำดับขั้นตอนเป็นอันดับรอง ก็เป็นที่คาดหวังว่า จะได้ผู้สร้างสรรค์ ผู้วิจารณ์ประเมินค่า ผู้ประสานความเป็นมา และผู้รู้คุณค่าด้านสุนทรีย์รวมอยู่ในคนเดียวกัน

ส่วนคำว่า ศิลปศึกษา นั้น เป็นคำใช้เรียกกระบวนการจัดการเรียนการสอนทางศิลปะให้แก่นักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ภายใต้ระบบการศึกษา คล้ายกับวิชาสามัญวิชาหนึ่ง โดยส่งเสริมให้นักเรียนมีความเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ มีความชื่นชมในผลงานศิลปกรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ และมีความสำนึกในความเปลี่ยนแปลงของรูปแบบศิลปะที่นำมาประยุกต์ใช้สำหรับสังคมปัจจุบัน โดยไม่คาดหวังที่จะให้นักเรียนเป็นศิลปินแต่อย่างใด และเป็นการจัดการศึกษาทางด้านศิลปะให้สำหรับนักเรียนทุกคนด้วย

นอกจากนี้ ศิลปศึกษา ยังเป็นคำใช้เรียกกระบวนการจัดการเรียนการสอนศิลปะให้แก่นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ต้องการเป็นครูสอนศิลปะในระดับการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งมีเนื้อหาวิชาสัมพันธ์และครอบคลุมถึงพัฒนาการของนักเรียน วิธีสอน การจัดหลักสูตร การจัดห้องเรียน การสร้างสื่อการสอน การรู้จักสกัดเนื้อหาวิชาศิลปะแท้ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงใช้สอนให้เหมาะกับระดับการศึกษาที่รับผิดชอบ และการประเมินผลวิชาศิลปะที่ตนสอนด้วยกระบวนการจัดการเรียนการสอนทางศิลปะภายใต้ระบบการศึกษานี้ มีความเชื่อว่า

1. นักเรียนทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์ติดตัวมาเสมือนเป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย ถ้าความคิดสร้างสรรค์นี้ได้รับการเร้า กระตุ้น ส่งเสริมให้สอดคล้องกับวุฒิภาวะของนักเรียน และตามลำดับประสบการณ์ศิลปะที่จัดให้ ก็เป็นที่คาดหวังว่า เขาจะเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของครอบครัว และสังคม อยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข

2. ความคิดสร้างสรรค์เป็นปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นภายในมนุษย์ เมื่อเผชิญปัญหา และเป็นตัวกระตุ้นให้แสวงหาแนวทางแก้ปัญหาตามสภาพและเงื่อนไขของปัญหานั้น ๆ ถ้าได้จัดประสบการณ์ศิลปะให้สอดคล้องกับความสามารถและความถนัดตามธรรมชาติของนักเรียนแล้ว ก็เป็นที่คาดหวังว่า จะได้ผลสรุปของปัญหาที่เป็นรูปธรรม เป็นผลงานที่มีลักษณะแปลก ใหม่ และแสดงลักษณะเด่นเฉพาะตัวให้เห็นด้วย

3. การสอนให้นักเรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ เป็นการสอนสำหรับปัจจุบันและสังคมในอนาคต เป็นการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนสนใจปัญหาต่าง ๆ มีความคล่องตัวในการคิด รู้จักคิดหลายด้านด้วยความอดทนตั้งใจ สร้างเสริมความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว และติดตามแก้ปัญหาโดยไม่ทิ้งกลางคัน

Rama IX Art Museum Foundation

คำตอบเป็นตัวหนังสือตามกรอบอ้างอิงดังกล่าวนี้ เป็นที่คาดหวังว่า คงจะช่วยสร้างความเข้าใจร่วมกันในลักษณะร่วมและลักษณะต่างของศึกษาศิลปะและศิลปศึกษาได้ และในขณะเดียวกัน ถ้าเราคิดสบาย ๆ หาความหมายเอาเอง ตามกรอบอ้างอิงต่างออกไป ก็คงได้คำตอบเป็นภาษาเขียน และภาษาพูด กว้างขวางต่อไปอีก

อารี สุทธิพันธุ์

สิงห์าคม 2530

คำประกาศพื้นฐาน ของครู ทัศนศิลป์ศึกษา

Rama IX Art Museum Foundation

ถ้าถือเอาหลักสูตรการศึกษาฉบับแรก 2438 เป็นจุดเริ่มต้นของศิลปศึกษาหรือทัศนศิลป์ศึกษาในระบบโรงเรียน ถึงวันนี้ (2530) ทัศนศิลป์ศึกษาก็พัฒนาต่อเนื่องกันมาเกือบศตวรรษเต็ม นานพอควร แม้ทัศนศิลป์ศึกษาจะมีสภาพเป็นตัวแสดงประกอบมาตลอดเวลา แต่บ่อยครั้งเราก็มีตัวแสดงประกอบ ชาย-หญิงยอดเยี่ยม บนเวทีของการศึกษาในระบบแข่งขันเชิงวัตถุ (มากกว่าการศึกษาเชิงแสวงหาสัจธรรมความดีงาม)

พอกันหรือยังกับการส่งจรวดไปดวงจันทร์โดยหลงลืมจริยธรรมบนพื้นโลกอย่างสมบูรณ์แบบ และถึงเวลาหรือยังที่เวทีการศึกษาในระบบผนังล้อมรอบจะผสานการแสวงหาเชิงวัตถุกับสัจธรรมความดีงามเข้าด้วยกัน เพื่อมนุษย์ที่ก้าวหน้าในสังคมอย่างใหม่จะได้มีวิญญาณความดี และความงามไปพร้อมกันด้วย

ถ้าเราปฏิเสธที่จะแสดงเป็นตัวประกอบ เจตจำนงที่จะมีบทบาทนำ ต้องดำรงอยู่ในสำนึกของเรา ไม่ใช่ด้วยการรัฐประหารให้ได้มาและก็ไม่ใช่ด้วยการคุกเข่าร้องขออย่างไร้ศักดิ์ศรี แต่เราต้องทวีปริมาณคุณภาพเข้าไว้ในศักยภาพของเราเอง เพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับนับถือมากกว่า

คำประกาศทัศนศิลป์ศึกษาวันนี้

หนึ่ง ศิลปะเด็กควรต่างไปจากศิลปะของศิลปินในด้านความอิสระ ความบริสุทธิ์ ที่อยู่เหนือกฎเกณฑ์หรือทฤษฎีศิลปะของศิลปิน ซึ่งความแตกต่างนั้น มีผลจากสภาพจิตใต้สำนึก การรับรู้ หรือรู้คิดที่ต่างวุฒิภาวะ

สอง ทัศนศิลป์ศึกษาในโรงเรียน ไม่ใช่การฝึกฝนเชิงทักษะไปสู่วิชาชีพ แต่มีสภาพเป็นวิชาสามัญอันเกี่ยวกับสุนทรียะ ในอันที่จะสร้างเสริมสมรรถภาพในการดำรงชีวิตและการเรียนรู้โลกภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ และตามมาด้วยทัศนคติ ความสามารถ และความรู้ทางสุนทรียะตามลำดับ

สาม การประกวดแข่งขันและรางวัลศิลปะเด็กในสังคม เป็นกิจกรรมที่ยากต่อการสรุปว่าดีหรือเลวในตัวของมันเอง แต่สำหรับการเรียนการสอนทัศนศิลป์ศึกษา การประกวดแข่งขันและรางวัลต้องอยู่นอกเหนือเป้าหมายและการเรียนการสอน

คำประกาศความเชื่อที่มีต่อเด็ก

หนึ่ง เด็กทุกคนมีศักยภาพทางด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ซึ่งศักยภาพนั้นจะเกิดจากสภาพแวดล้อมหรือพันธุกรรมก็ตาม เด็กทุกคนจึงมีโอกาสอันเท่าเทียมที่จะได้รับการศึกษาทางด้านทัศนศิลป์

สอง เด็กทุกคนซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์อันสำคัญยิ่งทั้งในปัจจุบันและอนาคต เด็กทุกคนในกาลปัจจุบันจึงต้องได้รับการสร้างเสริมสุนทรียศักยภาพ (Aesthetic Potentiality) อย่างเข้มข้นและทุกปัจเจก

สาม ทัศนศิลป์ศึกษาคือปัจจัยหนึ่งในมวลปัจจัยหลักทางการศึกษา ในอันที่จะสร้างคุณค่าทางความงามเหล่านี้คือ ความปีติ (Pleasure) จริยธรรม (Ethic) อรรถประโยชน์ (Function) และคุณค่าในเชิงจิตวิทยา (Psychological Values) เช่นการคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ การลงแรงทำงาน ความร่วมมือในการทำงาน

คำประกาศความเชื่อที่มีต่อครู

หนึ่ง ครูทัศนศิลป์ศึกษาต้องเข้าใจถ่องแท้ถึงเป้าหมาย กระบวนการเรียนการสอน กิจกรรม การประเมินผล และจิตวิทยา ในระบบการศึกษาทั้งระบบและส่วนของทัศนศิลป์ศึกษา

สอง ครูทัศนศิลป์ศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถทางทัศนศิลป์ ทั้งในเชิงวิชาการและการปฏิบัติการ รวมทั้งเป็นแบบอย่างอันดีในการคิดค้นแสวงหา สร้างสรรค์ และรสนิยม

สาม ครูทัศนศิลป์ศึกษาต้องขยายปริมณฑลความรู้ไปสู่ สุนทรียศาสตร์ มานุษยวิทยา สังคมวิทยา และศาสตร์อื่น ๆ เพื่อหล่อหลอมความรู้ความคิดจากศาสตร์เหล่านั้น มาสู่ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนต่อไป

Rama IX Art Museum Foundation

จากคำประกาศข้างต้น จะบังเกิดผลเป็นรูปธรรมได้ก็ต่อเมื่อ คำประกาศทั้งหมดนี้ท้าทายการแสวงหาดำดิ่งลงสู่สำนึก ร่วมกันวิเคราะห์และสร้างสรรค์ให้เป็นจริง

วิรุณ ตั้งเจริญ

ผลงานนิสิต

นายสมพล นรรัตน์พุทธิ

นายวัชรินทร์ สินศิริ

นายวัลลภ สำราญรื่น

นายวัลลภ สำราญรื่น

Rama IX Art Museum Foundation

นายเวชยันต์ วรรณวงศ์

นางสาวสุนทรี แย้มทัพ

สุทัศน์ ดอนอินทรัพย์

นายไพศาล จึงสุวดี

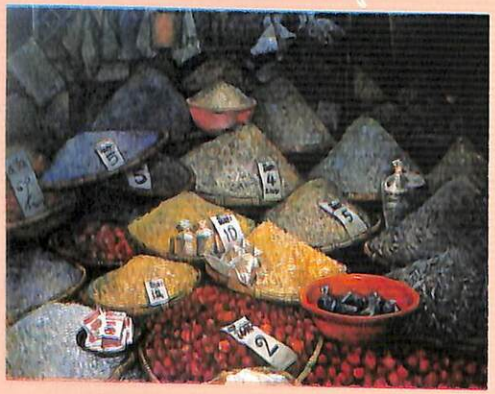

นายสมชาย สุขพัฒนศรีกุล

นายเชิดศักดิ์ อัตติวิวัฒน์

นายสุภาพ ขนานแก้ว

นายประเสริฐ ศีลรัตนา

Rama IX Art Museum Foundation

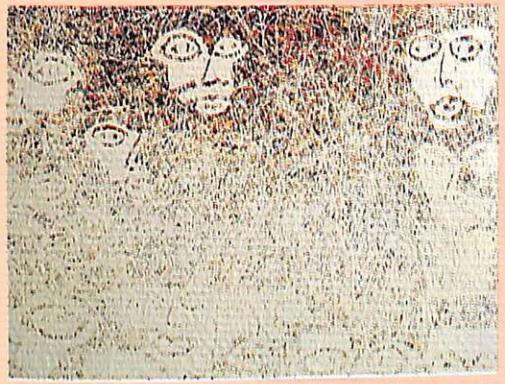

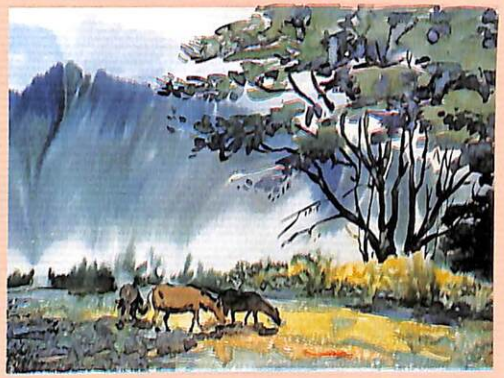

นาย เกริก ยุ้นพันธุ์

นายไพศาล จึงสุวดี

นายสุทัศน์ ดอนอินทรัพย์

นายสุวิทย์ วิทยาจักษ์